

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 9 lutego 2021 r.

W pozwie wniesionym 11 marca 2015 roku przeciwko D. K., S. K. (1), V. P., K. B. (1), A. P. (1), M. P. (1), M. P. (2) i A. P. (2) powodowie B. i T. małżonkowie W. wnieśli o zakaz przechodu, przejazdu i utwardzania nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), nr działki (...) w zakresie: od strony ul. (...) pasa terenu o szerokości 1,10m do zewnętrznej granicy działki nr (...), a od strony północnej o szerokości 0,60m. Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz „przywrócenie ich własności”.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powodowie są właścicielami działki nr (...) położonej w B., którą nabyli w 2010 roku. 29 czerwca 2013 roku z inicjatywy powodów nastąpiło wznowienie granic, z którego protokół podpisali wszyscy właściciele sąsiednich działek, stąd też ich przebieg był pozwanym znany. Pomimo tego oraz faktu, że pozwani posiadają dostęp ze swoich posesji do drogi publicznej przez własne działki, a niektórym z nich przysługują służebności przechodu i przejazdu, przechodzą oni i przejeżdżają po działce nr (...) oraz utwardzają ją, niszcząc strukturę gruntu, zasiewy i plony.

Pismem z 26 marca 2015 roku powodowie sprecyzowali swoje stanowisko, wskazując, że ich roszczenie opiera się na art. 222 § 2 k.c., zaś naruszenie ich prawa własności polegało na nieuprawnionym korzystaniu przez pozwanych z przejazdu i przechodu przez fragment działki nr (...) wzdłuż zachodniej granicy ww. działki pasem gruntu o szerokości od 0,5m do 1m, począwszy od granicy północnej działki nr (...) do ul. (...) oraz nieuprawnionym utwardzaniu przy życiu tłuczni, popiołu i kamieni przedmiotowego pasa gruntu. Powodowie wnieśli o przywrócenie stanu zgodnego z prawem poprzez nakazanie pozwanym usunięcia wykonanego bezprawnie utwardzenia tłuczniem i kamieniami pasa gruntu o szerokości od 0,5m do 1m od zachodniej strony działki nr (...), zaś na długości rozpoczynającej się od północnej granicy działki nr (...) do ulicy (...), a także zakazanie pozwanym w przyszłości naruszania własności powodów poprzez zakazanie przejazdu i przechodu wzdłuż pasa gruntu o szerokości od 0,5m do 1m od zachodniej strony działki nr (...), zaś na długości rozpoczynającej się od północnej granicy działki nr (...) do ulicy (...) i zakazanie utwardzania przy użyciu tłuczni, popiołu i kamieni opisanego pasa gruntu (k. 23).

W odpowiedzi na pozew pozwany K. B. (1) podniósł, że nie zgadza się z żądaniami pozwu oraz zaprzeczył szeregowi okoliczności faktycznych przedstawionych przez powodów. W szczególności podniósł, że sporna droga istniała od zawsze, tj. od kiedy rodzina B. uprawiała w tym miejscu pole. Pozwani w niniejszej sprawie są właścicielami działek, które wcześniej stanowiły jeden grunt orny należący do jego babki J. B. – o wymiarach ok. 3 km i szerokości 36 metrów. Według K. B. (1) sąsiedzi J. B. (rodzice R. P. (1)) za zgodą babki pozwanego korzystali z przejazdu do swojego pola po jej gruncie, a przywilej ten po śmierci rodziców przejął R. P. (1) – poprzedni właściciel działki powodów. Pozwany wskazał także, że przez 4 lata od nabycia przez powodów działki (...) małżonkowie W. nie mieli zastrzeżeń do corocznego utwardzania i poprawiania spornej drogi. Jednak w 2014 roku doszło do konfliktu pomiędzy powodami a D. i S. K. (1) na tle przebiegu projektowanego wodociągu i kanalizacji i od tego czasu powód zaczął czynić sąsiadom problemy z przejazdem przez skrawek swojej działki, co w ocenie K. B. (1) stanowi formę odwetu i kary dla sąsiadów (k. 87).

W odpowiedzi na pozew pozwani D. i S. K. (1) wnieśli o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu oraz o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazali, że stale i nieprzerwanie korzystają ze spornej drogi od ponad 30 lat, tj. od 17 kwietnia 1977 roku, w związku z czym wnieśli do Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej przechodu i przejazdu. Podnieśli, że sporna droga istniała od kilkudziesięciu lat, a od lat siedemdziesiątych była systematycznie utwardzana żużlem, tłuczniem, gruzem i kamieniami. Powodowie wiedzieli o tym, nabywając swoją działkę w 2010 roku, a z drogi wcześniej korzystał sam powód T. W., dojeżdżając ciągnikiem lub kombajnem do działki (...), którą wówczas dzierżawił. Pozwani zaprzeczyli także twierdzeniom powodów, że mają dostęp do

drogi publicznej od innej strony. Jedyne podejście prowadzi przez działki (...), a istniejąca tam droga ma szerokość 2,5-3 metrów, a co za tym idzie niemożliwy jest dojazd do nieruchomości pozwanych z pominięciem pasa drogi umiejscowionego na działce powodów. Zaprzeczyli także, jakoby utwardzanie drogi niszczyło strukturę gleby, zasiewy i plony, podnosząc, że utwardzanie tego pasa gruntu już od lat siedemdziesiątych wykluczało prowadzenie na nim upraw. Zaprzeczyli ponadto, jakoby bezprawnie poszerzali drogę – wyjaśnili, że usypywali kruszywo na takiej szerokości, na jakiej istniały już wcześniej utwardzenia drogi (k. 92).

Pozwana A. P. (2) w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, podobnie jak pozwani M. P. (2), A. P. (1) i M. P. (1) (k. 105 i 107).

W piśmie z 8 lipca 2015 roku pozwana V. P. wskazała, że nie jest jej znany przedmiot sporu oraz że wprawdzie jest właścicielką działki leżącej w granicach „spornego terenu”, ale miejsce to odwiedza bardzo rzadko (k. 114).

Postanowieniem z 11 września 2015 roku na wniosek powodów Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanych P. P., R. P. (2) i małoletniego A. P. (3) (k. 145).

W piśmie 5 października 2016 roku pozwana A. P. (2), działając w imieniu własnym oraz jako pełnomocnik R. P. (2), P. P. i przedstawicielka ustawowa małoletniego A. P. (3) wniosła o oddalenie powództwa (k. 278).

Postępowanie w niniejszej sprawie wobec S. i D. K. zostało zawieszony postanowieniem z 11 września 2015 roku utrzymanym w tej części w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w Lublinie z 15 kwietnia 2016 roku (II Cz 1576/15) w związku z toczącym się przed tutejszym Sądem postępowaniem z wniosku wyżej wymienionych o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej przejazdu i przechodu (I Ns 164/15), która miałaby przebiegać między innymi po opisanej wyżej działce nr (...), której dotyczy powództwo (k. 146 i 190).

Sąd Okręgowy w Lublinie wezwał z urzędu do udziału w sprawie w charakterze pozwanych K. B. (2) i A. B. jako następczyni prawne pozwanego K. B. (1), który zmarł w trakcie procesu (postanowienie z 15 kwietnia 2016 r. II Cz 1576/15, k. 194).

Pismem z 12 września 2016 roku powodowie podtrzymali stanowisko procesowe zawarte w piśmie z 26 marca 2015 roku, żądając jednocześnie przywrócenia terenu pasa ich działki o numerze (...) do stanu zgodnego z prawem (rekultywacja gruntu), a także wnieśli o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanej B. G., współwłaścicielki działki nr (...) (k. 231). Postanowieniem z 7 lipca 2017 roku Sąd oddalił wniosek o wezwanie do udziału w sprawie wyżej wymienionej (k. 439v).

Powodowie pismem z 15 września 2017 roku, wykonując zobowiązanie Sądu, sprecyzowali swoje żądanie w oparciu o miary umieszczone na szkicu sytuacyjnym wykonanym podczas oględzin (k. 592, k. 629).

Na rozprawie 12 stycznia 2018 r. K. B. (2) wniosła o oddalenie powództwa (k. 658).

Prawomocnym postanowieniem z 12 stycznia 2018 roku postępowanie zostało zawieszony także wobec A. B. i K. B. (2) jako współwłaścicieli działki nr (...), a więc jednej z dwóch działek wymienionych jako nieruchomości władnące we wniosku D. i S. K. (1) w sprawie I Ns 164/15 (k. 660).

W dniu 16 marca 2018 roku Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim wydał w tej sprawie wyrok częściowy w stosunku do pozwanych, co do których postępowanie nie zostało zawieszony, tj. A. P. (1), M. P. (1), R. P. (2), A. P. (3), V. P., M. P. (2), A. P. (2) i P. P.. Wyrokiem tym powództwo wobec wyżej wymienionych zostało oddalony, ponadto orzeczony o kosztach procesu w stosunku do tych pozwanych oraz o nieuiszczonych kosztach sądowych (k. 691). Wyrokiem z 11 września 2019 roku (II Ca 546/18) Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił apelację powodów od powyższego wyroku (k. 864).

Postanowieniem z 10 maja 2018 r. wydanym w sprawie I Ns 164/15 z wniosku S. K. (1) i D. K. z udziałem m.in. T. W. i B. W. oraz A. B. i K. B. (2) Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim stwierdził, że z dniem 31 grudnia 2007 roku D.

K. i S. K. (1) nabyli przez zasiedzenie na zasadzie ustawowej wspólności małżeńskiej służebność gruntową polegającą na prawie przechodu i przejazdu, obciążającą m.in. nieruchomości położoną w B.-W. oznaczoną jako działka nr (...), objętą księgą wieczystą nr (...) – w zakresie pasa gruntu znajdującego się między zachodnią granicą tej działki a linią koloru niebieskiego zobrzoną na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę K. P., stanowiącej załącznik do opinii z dnia 5 sierpnia 2016 r. (wersja II), zaewidencjonowanej w Starostwie Powiatowym w L. – (...) Ośrodku (...) pod numerem P. (...) 2016. (...) w dniu 3 października 2016 roku, przy czym służebność ta przysługuje każdoczesnemu właścicielowi nieruchomości stanowiącej działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...) położonej w B.-W., dla której w Sądzie Rejonowym w Opolu Lubelskim prowadzona jest księga wieczysta nr (...) (k. 1104 akt I Ns 164/15).

Tym samym postanowieniem Sąd stwierdził, że z dniem 31 grudnia 2007 roku D. K. nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową polegającą na prawie przechodu i przejazdu obciążającą w tym samym zakresie m.in. opisaną wyżej nieruchomości oznaczoną jako działka nr (...), przy czym służebność ta przysługuje każdoczesnemu właścicielowi nieruchomości stanowiącej działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...) położonej w B.-W. objętą księgą wieczystą nr (...).

Apelacja T. i B. W. od tego orzeczenia została oddalona przez Sąd Okręgowy w Lublinie w dniu 11 września 2019 r. (II Ca 831/18; k. 1242 akt I Ns 164/15).

Postępowanie w niniejszej sprawie wobec pozwanych S. K. (1), D. K., K. B. (2) i A. B. zostało podjęte w dniu 3 sierpnia 2020 r. (k. 929).

W piśmie z 19 sierpnia 2020 r. powodowie oświadczyli, że podtrzymują powództwo, kwestionując prawidłowość rozstrzygnięcia w sprawie I Ns 164/15 oraz prawomocny wyrok częściowy wydany w tej sprawie (k. 939).

W trakcie dalszego postępowania strony podtrzymywały powyższe stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. i D. W. są na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej właścicielami nieruchomości położonej w powiecie (...) w B. (obręb ewidencyjny (...) B.-W.) oznaczonej obecnie jako działka gruntu nr (...). Działka ta powstała na skutek podziału działki nr (...) o powierzchni 0,2017 ha i wydzielenia z niej działki nr (...) o powierzchni 0,0026 ha przeznaczonej na poszerzenie pasa drogowego drogi publicznej – ulicy (...) w B.. Prawo własności nieruchomości obejmującej działkę nr (...) wyżej wymienieni nabyli na podstawie umowy sprzedaży z 21 października 2010 r. od E. J. (noszącej poprzednio nazwisko (...)), która otrzymała nieruchomości od ojca R. P. (1) w drodze darowizny dokonanej 21 października 1998 r. Na działce tej znajduje się grunt orny (bezsporne, ponadto dowód: księgi wieczyste (...)).

Działka nr (...) od południa graniczy z nieruchomością stanowiącą drogę publiczną – wspomnianą ulicę (...) w B.. Od zachodu działka nr (...) graniczy z przylegającą do tej samej ulicy działką nr (...), następnie z położonymi dalej w kierunku północnym działkami nr (...). Na północ od działki nr (...) znajduje się działka nr (...), która nie graniczy bezpośrednio z działką nr (...) (dowód: mapa załączona do opinii biegłego geodety k. 852 akt I Ns 164/15).

Właścicielami nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) są D. K. i S. K. (1) na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej na podstawie umowy darowizny z 12 października 1990 roku (bezsporne, ponadto księga wieczysta (...)) i umowa darowizny k. 7 akt I Ns 164/15).

D. i S. K. (2) otrzymali tę nieruchomości od brata D. K. K. B. (1) i od 1991 roku rozpoczęli budowę na niej domu, w którym zamieszkali w 1995 roku i który zajmują do dziś (dowód: zeznania D. K. w sprawie I Ns 164/15 k. 401-403 w zw. z k. 972v akt jw.).

Nieruchomości oznaczona jako działka nr (...) stanowi obecnie współwłasność w udziałach po 1/3 B. G. i D. K., które ww. udziały otrzymały w drodze darowizny w dniu 17 kwietnia 2002 roku od brata K. B. (1). Właścicielką pozostałego

udziału 1/3 jest K. B. (2) na podstawie umowy o dział spadku po K. B. (1) z 30 stycznia 2017 roku (bezsporne, ponadto księga wieczysta (...); umowa darowizny k. 395-396 akt sprawy I Ns 164/15).

Na działce nr (...) znajduje się dom rodzinny pozwanej D. K., w którym zamieszkiwała aż do momentu wprowadzenia się do domu wybudowanego na działce (...) w 1995 roku z pięcioletnią przerwą w latach 1972-1977 (dowód: zeznania D. K. w sprawie I Ns 164/15 k. 401-403 w zw. z k. 972v akt jw.).

Od ulicy (...) aż do działki nr (...) biegnie droga polna o dwóch koleinach położona wzdłuż zachodniej granicy działki nr (...). Droga jest położona na nieruchomościach sąsiadujących z działką nr (...) od zachodu, ma jednak przebieg nieregularny i fragmenty wschodniej koleiny wraz z pasem przylegającego do niej od zewnątrz tzw. przydroża znajdują się także na tej działce, przede wszystkim na odcinku granicy z działką nr (...), przy czym stan taki trwa co najmniej od lat 80-tych XX wieku. Z drogi od początku jej istnienia korzystali wszyscy użytkownicy przylegających do niej działek. Co najmniej od lat 70-tych droga biegła tym samym szlakiem, natomiast od początku lat 80-tych ulegała stopniowemu poszerzaniu w obie strony z uwagi na pojawienie się na niej należących do użytkowników działek samochodów osobowych oraz ciągników (m.in. należącego do ojca D. K.), które zastąpiły wozy o węższym rozstawie kół. Od lat 80-tych z działki nr (...) odbywał się także wywóz szamba, a ówczesny właściciel obecnej działki nr (...) W. P. (1), który pracował jako kierowca (...), dojeżdżał drogą na teren swojej posesji samochodem ciężarowym – 18-tonowym J. z przyczepą. Pod koniec lat 70-tych ojciec D. K. wraz z innymi sąsiadami rozpoczęli utwardzanie drogi, w czym od 1977 roku pomagał S. K. (1), który mieszkał u teściów z jednym ze swoich dzieci od przełomu listopada i grudnia 1977 r., gdyż pracował w pobliskich zakładach (...) jako kierownik kotłowni, skąd pozyskiwał żużel na utwardzenie. Utwardzeń począwszy od początku lat 80-tych dokonywali wspólnie także inni sąsiedzi – brat D. K. K. B. (1), A. P. (1) (ur. (...)), jego nieżyjący brat S. P. (ur. (...)), ich nieżyjący ojciec W. P. (1), później także R. P. (2). Droga była utwardzana w obu koleinach, w znacznej mierze żużlem dostarczonym przez S. K. (1), a także tłuczniem i popiołem. Utwardzeń dokonywano w miarę potrzeby, przede wszystkim po zimie w okresie wiosennych roztopów, zwłaszcza zasypując liczne koleiny. Wyżej wymienieni wykonywali utwardzenie na całej długości drogi, od ul. (...) do działki nr (...) (zeznanie pozwanych: A. P. (2) k. 258v w zw. z k. 604; M. P. (2) k. 257v-258 i 441v w zw. z k. 604v; A. P. (1) k. 440v w zw. z k. 684; M. P. (1) k. 441 w zw. z k. 683v; R. P. (2) k. 442, 587 w zw. z k. 604; zeznania w trybie art. 299 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w sprawie I Ns 164/15: S. K. (1) k. 403 w zw. z k. 973 akt jw.; D. K. k. 402-403 w zw. z k. 972v-973 akt jw.; K. B. (2) k. 972 akt jw.; mapy załączone do opinii biegłego geodety k. 847-852 akt I Ns 164/15).

Obecna szerokość drogi wynosi na wysokości działki nr (...) (dawniej (...)) około 3m. Koleiny drogi na działkach nr (...) pokrywają się z obszarem wyznaczonym linią koloru czerwonego na mapie w wersji pierwszej stanowiącej część opinii biegłego geodety K. P. z 5 sierpnia 2016 roku sporządzonej w sprawie I Ns 164/15. Zewnętrzną granicę tzw. przydroża po wschodniej stronie drogi wyznacza linia niebieska naniesiona na mapie w wersji drugiej sporządzonej w ramach ww. opinii (dowód: opinia biegłego geodety k. 847-854 akt jw.; opinia uzupełniająca k. 1082 i 1083 akt jw.; protokół oględzin k. 570-579 akt jw.).

Z dniem 31 grudnia 2007 roku D. K. i S. K. (1) nabyli przez zasiedzenie na zasadzie ustawowej wspólności małżeńskiej służebność gruntową polegającą na prawie przechodu i przejazdu obciążającą m.in. nieruchomość należącą do T. i B. W. położoną w B.-W. oznaczoną jako działka nr (...) (obecnie (...)) w zakresie pasa gruntu znajdującego się między zachodnią granicą tej działki a linią koloru niebieskiego zobrazowaną na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę K. P., stanowiącej załącznik do opinii z dnia 5 sierpnia 2016 r. (wersja II), zaewidencjonowanej w Starostwie Powiatowym w L. – (...) Ośrodku (...) pod numerem P. (...) 2016. (...) w dniu 3 października 2016 roku, przy czym służebność ta przysługuje każdoczesnemu właścicielowi nieruchomości stanowiącej działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...) położonej w B.-W., dla której w Sądzie Rejonowym w Opolu Lubelskim prowadzona jest księga wieczysta nr (...) (dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim z 10 maja 2018 r. I Ns 164/15 i postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z 11 września 2019 r. II Ca 831/18 k. 1104 i k. 1242 akt I Ns 164/15).

Z dniem 31 grudnia 2007 roku D. K. nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową polegającą na prawie przechodu i przejazdu obciążającą m.in. opisany wyżej obszar nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) (obecnie (...)), przy czym służebność ta przysługuje każdoczesnemu właścicielowi nieruchomości stanowiącej działkę oznaczoną w

ewidencji gruntów numerem (...) położonej w B.-W., objętą księgą wieczystą nr (...) (dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim z 10 maja 2018 r. I Ns 164/15 i postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z 11 września 2019 r. II Ca 831/18 k. 1104 i k. 1242 akt I Ns 164/15).

Podczas utwardzania drogi po zimie w marcu 2014 roku T. W. zażądał od sąsiadów, aby zaprzestali sypania tłuczni w koleinę znajdującą się na jego działce oraz usunęli tłuczeń już wysypany. W pismach nadanych 29 marca 2014 r. T. W. ponownie wezwał R. P. (2), M. P. (3), M. P. (1) i S. K. (1) do przywrócenia do stanu pierwotnego terenu jego działki nr (...) w terminie 14 dni oraz do zaniechania dalszego naruszania jego własności. Wezwania te ponawiał w kolejnych miesiącach zwłaszcza w stosunku do S. K. (1). W związku z powyższym T. W. składał także zawiadomienia na Komisariacie Policji w B.. Przebieg granicy oznaczył on za pomocą wbitych w grunt słupków (bezsporne, ponadto kopie pism wraz z dowodami nadań k. 27-31, 35, 38-40).

Obecnie K. B. (2) korzysta ze spornej drogi, poruszając się po niej wyłącznie pieszo, a około raz w miesiącu wywozi po niej taczka śmieci do ul. (...). Chodzi środkiem drogi. Nie porusza się po niej natomiast samochodem ani nie bierze udziału w jej utwardzaniu (dowód: zeznania T. W. k. 982v częściowo; zeznania B. W. k. 983 częściowo; zeznania S. K. (1) k. 984; zeznania D. K. k. 984-984v).

A. B. prawie w ogóle nie pojawia się w tej okolicy, a tym samym nie korzysta z drogi (bezsporne, ponadto dowód: zeznania T. W. k. 982v; zeznania B. W. k. 983; zeznania S. K. (1) k. 984; zeznania D. K. k. 984-984v).

D. K. i S. K. (1) regularnie poruszają się sporną drogą samochodem, korzystają także z jej części znajdującej się na działce nr (...), która jest objęta służebnością. W tych samych granicach dokonują w miarę potrzeby utwardzeń drogi, wysypując tłuczeń w koleiny i nie naruszając przy tym tzw. przydroża (dowód: zeznania S. K. (1) k. 983v-984; zeznania D. K. k. 984-984v).

Obszar służebności na działce nr (...) został oznaczony przez geodetę palikami, które istnieją do dziś. Niezależnie od tego T. i B. W. umieścili wzdłuż drogi własne kołki i paliki, które znajdują się od kilku do kilkudziesięciu centymetrów bliżej zachodniej granicy działki nr (...) niż paliki „geodezyjne”, zważając tym samym faktyczny obszar wykonywania służebności. Część palików i kołków umieszczonych przez powodów uległa zniszczeniu (dowód: zeznania S. K. (1) k. 983v i 1025v; zeznania D. K. k. 984-984v i 1025v; fotografie k. 994).

* * *

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów, które w tym zakresie obdarzył wiarą. Z uwagi na treść art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. należy natomiast wskazać na poniższe kwestie z zakresu oceny dowodów.

Najistotniejszy dla rozstrzygnięcia fakt, tj. zasiedzenie przez pozwanych D. i S. małżonków K. służebności przechodu i przejazdu na działce powodów objętej pozwem, został stwierdzony prawomocnym postanowieniem w sprawie I Ns 164/15, które stosownie do art. 365 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wiąże strony, sąd, który je wydał oraz inne sądy. Wszystkie strony niniejszego postępowania brały udział w sprawie I Ns 164/15. Powyższa okoliczność nie wymaga tym samym dalszego dowodzenia ani omówienia.

Wobec powyższego nie można było dać wiary tym dowodom, których treść podważała okoliczności prowadzące do zasiedzenia służebności (zeznania powodów, zeznania świadka M. W., częściowo zeznania świadków W. P. (2) i E. J.).

Oparcie ustaleń faktycznych na powołanych wyżej dowodach zgromadzonych w sprawie I Ns 164/15 było uzasadnione, gdyż dotyczyła ona tego samego przedmiotu i miała zasadniczy wpływ na rozstrzygnięcie niniejszego postępowania, ponadto toczyła się z udziałem tych samych podmiotów i była rozpoznawana przez Sąd w tym samym składzie. Skorzystanie z tych dowodów nie sprzeciwia się więc zasadzie bezpośredniości. Poza powołanymi wyżej zapadłymi w tej sprawie postanowieniami istotne znaczenie dowodowe miała zwłaszcza sporządzona przez biegłego geodetę mapa z zaznaczonym przebiegiem drogi, w tym jej kolein oraz przydroży, a także z aktualnymi wówczas granicami działek ewidencyjnych. Do opinii tej odwołuje się wydane w ww. sprawie postanowienie.

Jak wynika z pkt II sentencji wspomnianego postanowienia, służebność przysługuje wszystkim aktualnym współwłaścicielom nieruchomości władnącej, a więc także K. B. (2).

Z kolei A. B. według wersji samych powodów, którą potwierdzili pozwani D. i S. K. (1), praktycznie nie korzysta ze spornej drogi, ponieważ nie mieszka w tym rejonie i bywa w okolicy sporadycznie.

Wobec powyższego okoliczność, która pozostaje sporna, a która mogłaby decydować o przynajmniej częściowym uwzględnieniu powództwa, dotyczy ewentualnego wykraczania przez pozwanych poza obszar przysługującej im służebności, mieszczący się jednocześnie w granicach określonych żądaniem powodów. Zeznania T. i B. W. w tym zakresie są jednak całkowicie niewiarygodne (k. 982v, k. 1010v), brak zaś innych dowodów na poparcie tej wersji.

Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że szerokość istniejącą w chwili zasiedzenia w roku 2007 sporna droga osiągnęła w latach 80-tych XX wieku, kiedy to zaczęły poruszać się po niej szersze pojazdy. To właśnie szerokość tej drogi wraz z przydrożem stwierdzona w czasie oględzin w sprawie I Ns 164/15 w dniu 30 listopada 2015 r. stała się podstawą sporządzenia wersji II opinii biegłego geodety, do której odwołuje się prawomocne postanowienie o stwierdzeniu zasiedzenia służebności.

Powyższe prowadzi do wniosku, że obszar przysługującej pozwany służebności był od wielu lat wystarczający do normalnego przejazdu i przechodu. Brak danych, aby ich potrzeby w tym zakresie wzrosły od roku 2015. Warto też zauważyć, że we wcześniejszych latach okresowo po drodze poruszały się pojazdy o gabarytach znacznie większych niż obecnie, jak np. pojazdy budowy lub (...). To zaś oznacza, że pozwani nie mają żadnej realnej potrzeby poszerzenia drogi w głąb działki powodów lub wykraczania w jakiegokolwiek inny sposób poza obszar służebności. Tym samym obecny przebieg drogi w jej wschodniej części odpowiada temu, który wynika z postanowienia w sprawie I Ns 164/15, a z pewnością nie uległ przesunięciu dalej w stronę działki powodów.

Trzeba także wziąć pod uwagę skalę reakcji powodów na wszelkie działania sąsiadów, które w ich przekonaniu mogłyby prowadzić do naruszenia ich własności oraz niezwykłą czujność, jaką wykazują w tej kwestii (wezwania Policji, fotografowanie osób i pojazdów korzystających z drogi, utarczki słowne, deklarowane przez samych powodów nasłuchiwanie rozmów i działań sąsiadów). W opisanej sytuacji próby zupełnie zbędnego naruszania w jakikolwiek sposób własności powodów poza obszarem służebności mogłyby być powodowane wyłącznie czystą złośliwością pozwanych, którym dalsza eskalacja i tak intensywnego sąsiedzkiego konfliktu musiałaby nie tylko nie przeszkadzać, ale wręcz być dla nich źródłem swoistej satysfakcji. Postawa pozwanych w trakcie całego postępowania nie uzasadnia przypisywania im tego rodzaju irracjonalnych pobudek. Ponadto skoro przebieg służebności został oznaczony przez geodetę na gruncie, to nie sposób przyjąć, że pozwani przekraczają jej obszar omyłkowo.

Oceniając wersję powodów, trudno też pominąć, że spór z sąsiadami ma dla nich w dużej mierze, jeśli nie przede wszystkim, podłoże emocjonalne, na co zwracał uwagę już pozwany K. B. (1) w odpowiedzi na pozew, tłumacząc genezę tego konfliktu. Potwierdza to treść i forma składanych przez powodów w obu postępowaniach pism, ich wypowiedzi na rozprawach i emocjonalne reakcje, w tym zwłaszcza doszukiwanie się w działaniach sądów i innych instytucji i osób spisku przeciwko nim. Postrzeganie zaistniałej sytuacji przez powodów jest co najmniej dalekie od obiektywnej i wyważonej oceny, zaś wszystkie fakty i dowody interpretują oni tak, by odpowiadały z góry przyjętej przez nich tezie.

Odnosząc się do konkretnych twierdzeń powodów w omawianym zakresie, należy przede wszystkim stwierdzić, że niewiarygodna jest wersja, jakoby małżonkowie W. dobrowolnie umieszczali swoje paliki i kołki mające chronić ich własność jeszcze bardziej w głąb swojej działki niż to wynika z obszaru służebności wynikającego z postanowienia Sądu i wyznaczonego na gruncie przez geodetę. Byłoby to działanie rażąco niespójne z ich dotychczasową postawą, zwłaszcza że aż do dziś kwestionują prawomocne postanowienie stwierdzające zasiedzenie służebności. Powodowie wypowiadają się z resztą bardzo nieprecyzyjnie co do tego, czy paliki „geodezyjne” w ogóle były na gruncie umieszczone (k. 1025v), co tym bardziej podważa ich wiarygodność w kwestii wzajemnego usytuowania dwóch „grup” palików. Skoro paliki i kołki umieszczane przez powodów znajdują się na obszarze służebności, w tym w przydrożu, to ich ewentualne uszkodzenie, o ile w ogóle ma miejsce, nie świadczy o wykraczaniu przez pozwanych poza obszar

służebności. Może z resztą następować przypadkowo przy poruszaniu się pojazdami. Również wysypywanie tłucznia w koleinie, która jest przecież w całości objęta służebnością, mieści się w wykonywaniu tej służebności.

Nie jest także wiarygodne, aby znaki geodezyjne były przesuwane przez pozwanych, a oskarżenia powodów w tym przedmiocie są niezwykle ogólnikowe i wyraźnie oparte na domysłach, bez wskazania jakichkolwiek bliższych okoliczności tych działań, które miałyby przecież odbywać się na działce powodów będącej pod ich czujną obserwacją (vide zeznania powoda k. 983). Jak wskazano, pozwani nie mają żadnego interesu w takich zachowaniach.

Nie jest także wiarygodne, aby S. K. (1) lub jego syn specjalnie poruszali się samochodem tak, aby jeździć jednym kołem poza obszarem służebności – na długim odcinku drogi musieliby bowiem z czystej złośliwości jeździć nawet poza przydrożem, na nieprzystosowanym do tego trawiastym gruncie, co z resztą kolidowałoby z położeniem wbitych w ziemię kółków. To samo odnosi się do wersji, zgodnie z którą K. B. (2) miałaby złośliwie, przez około 300m, pchać taczkę ze śmieciami po trawie poza obszarem służebności, mimo że może poruszać się utwardzoną drogą.

Złożone przez powodów fotografie (k. 1007) nie dowodzą faktów, na które wskazywali oni w piśmie z 14 lutego 2021 r. (k. 1005). Nie wynika z nich w żadnym razie, aby paliki „geodezyjne” znajdowały się w niewłaściwym miejscu, droga „powodów”, o której rozjeżdżaniu mają świadczyć zdjęcia, znajduje się w obszarze objętym służebnością, podobnie jak przydroże, na którym nieznany mężczyzna kosi trawę.

Plany zagospodarowania działek (k. 328, k. 38-40 akt I Ns 164/15), na które powoływał się powód na wcześniejszym etapie postępowania, nie mogły stanowić podstaw żadnych istotnych ustaleń, gdyż miały charakter orientacyjny i zawierały wyraźne zastrzeżenie, że nie posiadają wartości geodezyjnej, ponadto rodzaj nawierzchni drogi i ewentualna obecność utwardzeń były drugorzędne z punktu widzenia celu ich sporządzenia. Niemniej na planie tym droga została wskazana jako biegnąca po obu graniczących działkach.

Powoływana przez powoda dokumentacja fotograficzna (k. 422 i n.) została załączona w jakości niepozwalającej na wyciąganie jakichkolwiek wniosków co do szerokości drogi, jej stanu, utwardzenia lub istnienia żywopłotu. Nie miały także większego znaczenia materiały pozyskane z Policji, dowodzą one bowiem przede wszystkim istnienia silnego konfliktu między stronami, co nie budzi wątpliwości.

Dowód z zeznań K. B. (2) i A. B. wobec ich niestawiennictwa na rozprawie został pominięty (k. 982v).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Żądanie powodów w niniejszej sprawie oparte jest na przepisie art. 222 kodeksu cywilnego („k.c.”), zgodnie z którym właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą (§ 1), zaś przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń (§ 2).

Do praw skutecznych wobec właściciela, o których mowa powyżej, należy m.in. obciążające jego nieruchomości ograniczone prawo rzeczowe w postaci służebności. Istota służebności gruntowej polega na tym, że nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władnącej) prawem, którego treść polega m.in. na tym, że właściciel nieruchomości władnącej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej (art. 285 § 1 k.c.). Służebność gruntowa może polegać zwłaszcza na prawie przechodu i przejazdu przez nieruchomość obciążoną lub jej część. Nie jest ona przy tym związana z konkretną osobą, lecz z nieruchomością władnącą. Wynikające z niej uprawnienie przysługuje więc każdemu kolejnemu właścicielowi tej nieruchomości, a także wszystkim jej współwłaścicielom. Służebność gruntowa może zostać nabyta również przez zasiedzenie (art. 292 k.c.).

W niniejszej sprawie pozwani D. K., S. K. (1) i K. B. (2) są współwłaścicielami nieruchomości władających, z których własnością związana jest służebność gruntowa przejazdu i przechodu obciążająca nieruchomość powodów. Jak ustalono, pozwani korzystają z nieruchomości obciążonej tylko na obszarze służebności i zgodnie z treścią tego prawa, a więc przejeżdżając i przechodząc istniejącą drogą oraz w miarę potrzeby dokonując jej utwardzenia. Tym samym przysługuje im skuteczne wobec powodów uprawnienie do podejmowania działań, których zakazania domagają się T. i B. W..

Jeśli zaś chodzi o A. B., to bezspornie nie podejmuje ona żadnych działań, o których mowa w pozwie, i w żaden sposób nie narusza prawa własności powodów. Mimo że nie zajęła ona w sprawie stanowiska, wyrok wobec niej nie jest zaoczny, gdyż stanowisko takie zajął jej poprzednik prawny K. B. (1).

Orzeczenie o kosztach procesu znajduje oparcie w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 105 § 2 k.p.c. i art. 370 k.c. Pozwani D. K. i S. K. (1) ponieśli koszty postępowania w łącznej wysokości 394 zł w postaci: 360 zł wynagrodzenia pełnomocnika (§ 9 pkt 2 rozporządzenia MS z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – w brzmieniu z daty wniesienia pozwu) oraz 34 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (k. 140). O niewiszczonych kosztach sądowych orzeczono w wyroku częściowym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.